

ANALYYSI

Pankkien peruspalveluiden häiriöihin varauduttava paremmin

Rahoitusvakaus | 21.05.2015 | Risto Koponen

KIRJOITTAJA

Risto Koponen

Riski, että Suomen rahoitusmarkkinoiden peruspalvelut häiriintyvät poikkeusoloissa tai vakavissa häiriötilanteissa, on kansainvälistymisen myötä kasvanut. Suomessa tulee kansallisesti varautua tilanteeseen, jossa rahoitusmarkkinapalveluiden tarjonta ulkomailta Suomeen katkeaa tai olennaisesti vaikeutuu.

Kansallista varautumista kehitettävä

Kansallista varautumista ulkomaisen rahoitusmarkkinapalveluiden tarjonnan häiriöihin tulee kehittää merkittävästi. Maailma on muuttunut sotilaallisten, poliittisten ja taloudellisten kriisien sekä kyberhyökkäysten myötä. Rahoitusmarkkinoiden infrastruktuuri – järjestelmät ja prosessit, joilla mahdollistetaan rahan tai arvopaperien liikkuminen maksajalta saajalle – on pitkälti siirtynyt ulkomaille, mikä on tehnyt Suomen riippuvaiseksi ulkomaisesta palveluntarjonnasta.

Vaikka kansainvälistyminen sinänsä on ollut Euroopan unionin yhteismarkkinoiden hengen ja kustannussäästöjen saavuttamisen kannalta perusteltua, on se tehnyt Suomesta haavoittuvaisen. Mikäli ulkomaiset infrastruktuuripalvelut eivät syystä tai toisesta ole käytettävissä, talouden peruspalvelut, esimerkiksi laskujen ja palkkojen maksaminen ja arvopaperikauppa, häiriintyvät merkittävästi tai eivät toimi lainkaan.

Peruspalvelut häiriötilanteissa turvattava

Varautumisella pyritään muun muassa estämään kansalaisten peruspalveluiden käyttöä vaikeuttavat ongelmat tai rajoittamaan niiden vaikutuksia. Vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissa on voitava ylläpitää sellaisia yhteiskunnan taloudellisia perustoimintoja, jotka ovat välttämättömiä väestön elinmahdollisuuksien, yhteiskunnan toimivuuden ja turvallisuuden sekä maanpuolustuksen materiaalistien edellytysten turvaamisen kannalta. Olennaista eivät ole kriisien tai häiriöiden syyt, vaan niiden vaikutukset taloudellisiin ydintoimintoihin.

Varautumisen tavoitteet määritellään valtioneuvoston päätöksessä huoltovarmuuden tavoitteista. Rahoitusmarkkinapalveluiden hankkiminen ulkomailta on mahdollista, mutta kansallisia varajärjestelyitä tarvitaan sen varalta, etteivät ulkomaiset palvelut ole käytettävissä. Valtioneuvoston päätöksessä todetaan, että rahoitusmarkkinoiden tietyt peruspalvelut¹ on turvattava myös silloin, jos näiden toimintojen kannalta kriittiset järjestelmät Suomessa tai maan rajojen ulkopuolella eivät ole käytettävissä. Lisäksi on turvattava korttimaksamisen infrastruktuurin ja korttivarminnusten toimivuus Suomessa.

Yksityisen sektorin rooli keskeinen

Varautumisyhteistyö yksityisen sektorin ja viranomaisten välillä on ollut perinteisesti toimivaa, mutta kansainvälistyminen on lisännyt näkemuseroja rahoitusmarkkinoiden kansallisen varautumisen tarpeesta. Tätä varautumisyhteistyötä tehdään huoltovarmuusorganisaatiossa, johon kuuluvat viranomaisten lisäksi myös yksityisen sektorin edustajat. Yksityisen sektorin osallistuminen varautumiseen on olennaista, sillä sektori ylläpitää merkittävää osaa yhteiskunnan

toiminnalle elintärkeistä palveluista.

Kansallinen varautuminen on varautumistyön perusta. Suomen rahoitusmarkkinat ovat tällä hetkellä hyvin riippuvaisia ulkomailta saatavista palveluista, mistä syystä peruspalvelummeikin ovat haavoittuvaiset ulkomaisen palveluntarjonnan häiriöiden suhteen. Pitkäkestoisten merkittävien ulkomaisten palveluiden häiriöiden todennäköisyys voi olla pieni, mutta toteutuessaan näiden häiriöiden vaikutukset ovat Suomen talouden päivittäisen toiminnan kannalta merkittävät.

Viitteet

1. Pankkien välinen maksuliikenne, arvopaperien selvitys-, toimitus- ja säilytystoiminta, eläkkeiden ja muiden toistuvaissuoritusten maksatukset. ↑

Asiasanat

huoltovarmuus, infrastruktuuri , rahoitusmarkkinat, varautuminen